

Neovisno povjerenstvo za praćenje uvjeta boravka u zavodima,
postupanje i poštivanje ljudskih prava osoba nad kojima se izvršavaju kaznene sankcije
i druge mjere koje je izrekao u kaznenom postupku Sud Bosne i Hercegovine,
strani sudovi za djela predviđena Kaznenim zakonom Bosne i Hercegovine
ili međunarodnim ugovorom čija je potpisnica Bosna i Hercegovina
ili drugi sud sukladno zakonu Bosne i Hercegovine

Broj: 05/6-50-13-27-14-4/17

Sarajevo, 20.02.2017. godine

IZVJEŠĆE

**o radu Neovisnog povjerenstva za praćenje uvjeta boravka u zavodima,
postupanje i poštivanje ljudskih prava osoba nad kojima se izvršavaju
kaznene sankcije i druge mjere koje je izrekao u kaznenom postupku Sud
Bosne i Hercegovine, strani sudovi za djela predviđena Kaznenim zakonom
Bosne i Hercegovine ili međunarodnim ugovorom čija je potpisnica Bosna i
Hercegovina ili drugi sud sukladno zakonu Bosne i Hercegovine
za 2016. godinu**

Veljača 2016. godine

SADRŽAJ

POGLAVLJE I. UVODNE NAPOMENE	3
POGLAVLJE II. NADLEŽNOSTI NEOVISNOG POVJERENSTVA	6
POGLAVLJE III. IZVRŠENJE ZADATAKA IZ NADLEŽNOSTI NEOVISNOG POVJERENSTVA U 2016. GODINI	7
Odjeljak A. Realizacija zadataka održavanjem sjednica Neovisnog povjerenstva	7
1. Usvajanje Izvješća o radu Neovisnog povjerenstva za 2015. godinu.....	8
2. Financijsko poslovanje Neovisnog povjerenstva.....	8
Odjeljak B. Posjeti Neovisnog povjerenstva kazneno-popravnim zavodima	10
1. Najavljeni kontrolni posjet KPZ-u Busovača	10
2. Najavljeni posjet KPZ-u Istočno Sarajevo „Kula“	17
3. Najavljeni kontrolni posjet Pritvorskoj jedinici Zavoda za izvršenje kaznenih sankcija Ministarstva pravde BiH	20
4. Najavljeni posjet KPZ-u Sarajevo.....	25
5. Najavljeni posjet Jedinici za izgradnju državnog zatvora Ministarstva pravde BiH.....	29
Odjeljak C. Javnost rada	31
Odjeljak D. Administrativno-tehnička podrška u radu	32
POGLAVLJE IV. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA I PREPORUKE	32
a) Zaključna razmatranja.....	32
b) Preporuke.....	35

Na temelju članka 52. stavka (11) Zakona Bosne i Hercegovine o izvršenju kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera – službeni pročišćeni tekst („Službeni glasnik BiH“, broj 22/16) i članka 2. stavka (6) Poslovnika o radu Neovisnog povjerenstva za praćenje uvjeta boravka u zavodima, postupanje i poštivanje ljudskih prava osoba nad kojima se izvršavaju kaznene sankcije i druge mjere koje je izrekao u kaznenom postupku Sud Bosne i Hercegovine, strani sudovi za djela predviđena Kaznenim zakonom Bosne i Hercegovine ili međunarodnim ugovorom čija je potpisnica Bosna i Hercegovina ili drugi sud sukladno zakonu Bosne i Hercegovine, Neovisno povjerenstvo za praćenje uvjeta boravka u zavodima, postupanje i poštivanje ljudskih prava osoba nad kojima se izvršavaju kaznene sankcije i druge mjere koje je izrekao u kaznenom postupku Sud Bosne i Hercegovine, strani sudovi za djela predviđena Kaznenim zakonom Bosne i Hercegovine ili međunarodnim ugovorom čija je potpisnica Bosna i Hercegovina ili drugi sud sukladno zakonu Bosne i Hercegovine je na 14. sjednici, održanoj 16. 2. 2017., usvojilo i Parlamentarnoj skupštini BiH podnosi sljedeće

I Z V J E Š Ć E

o radu Neovisnog povjerenstva za praćenje uvjeta boravka u zavodima, postupanje i poštivanje ljudskih prava osoba nad kojima se izvršavaju kaznene sankcije i druge mjere koje je izrekao u kaznenom postupku Sud Bosne i Hercegovine, strani sudovi za djela predviđena Kaznenim zakonom Bosne i Hercegovine ili međunarodnim ugovorom čija je potpisnica Bosna i Hercegovina ili drugi sud sukladno zakonu Bosne i Hercegovine za 2016. godinu

POGLAVLJE I. UVODNE NAPOMENE

Neovisno povjerenstvo za praćenje uvjeta boravka u zavodima, postupanje i poštivanje ljudskih prava osoba nad kojima se izvršavaju kaznene sankcije i druge mjere koje je izrekao u kaznenom postupku Sud Bosne i Hercegovine, strani sudovi za djela predviđena Kaznenim zakonom Bosne i Hercegovine ili međunarodnim ugovorom čija je potpisnica Bosna i Hercegovina ili drugi sud sukladno zakonu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Neovisno povjerenstvo) uspostavljeno je sukladno članku 41a. stavku (2) Zakona BiH o izvršenju kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera („Službeni glasnik BiH“, br. 13/05, 53/07, 97/07 i 37/09) kao neovisno tijelo Pralamentarne skupštine BiH.

Zastupnički dom na 76. sjednici, održanoj 21. travnja 2010., a Dom naroda na 47. sjednici, održanoj 24. lipnja 2010., donijeli su Odluku o imenovanju članova Neovisnog povjerenstva u prvom mandatu.

Članovima Neovisnog povjerenstva, na mandat od pet godina, imenovani su:

1. dr. sc. Mile Lasić, predsjednik,
2. Semiha Borovac, prva zamjenica,
3. Predrag Crnogorac, drugi zamjenik,
4. mr. Damir Čačković, član, i
5. Milana Škipina, članica.

Odluka o imenovanju članova Neovisnog povjerenstva objavljena je u „Službenom glasniku BiH“, broj 54/2010 od 5. 7. 2010. Imenovanjem Neovisnog povjerenstva Bosna i Hercegovina ispunila je (dijelom) međunarodno preuzete obveze glede uspostave nacionalnog preventivnog mehanizma (NPM) za BiH. Prvi mandat Neovisnog povjerenstva sukladno zakonu trajao je pet godina i nije bilo promjene u njegovom sastavu. Svih pet godišnjih izvješća o radu u prvom mandatu usvojeni su u Parlamentarnoj skupštini BiH.

Sukladno zaključku obaju domova Parlamentarne skupštine BiH, Neovisno povjerenstvo uspostavilo je evidenciju o izdanim preporukama prilikom posjeta KPZ-ima i o njihovoj realizaciji. Svi KPZ-i kojima su prilikom redovitih posjeta (kontrola) izdane preporuke s ciljem otklanjanja uočenih nepravilnosti obavijestili su Neovisno povjerenstvo o njihovoj realizaciji, čime je uspostavljen odgovoran odnos na načelima suradnje između Neovisnog povjerenstva i zavoda, što istodobno pokazuje odgovoran odnos zavodskih uprava prema Parlamentarnoj skupštini BiH koja, u konačnici, usvaja izvješće o radu Neovisnog povjerenstva i prati realizaciju njegovih preporuka. Sukladno članku 52. stavku (7) Zakona BiH o izvršenju kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera – službeni pročišćeni tekst („Službeni glasnik BiH“, broj 22/2016), 2014. godine uspostavljen je mehanizam za dostavu izvješća o radu Neovisnog povjerenstva entitetskim ministarstvima pravde u BiH, što omogućava bolji uvid u stanje u KPZ-ima i bolju realizaciju preporuka Neovisnog povjerenstva.

Drugi mandat Neovisnog povjerenstva uspostavljen je sukladno članku 52. stavku (2) Zakona Bosne i Hercegovine o izvršenju kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera – službeni pročišćeni tekst („Službeni glasnik BiH“, broj 22/16), kada je Parlamentarna skupština BiH na 21. sjednici Zastupničkog doma, održanoj 10. 12. 2015., i na 12. sjednici Doma naroda, održanoj 10. 12. 2015., donijela Odluku o imenovanju članova Neovisnog

povjerenstva za praćenje uvjeta boravka u zavodima, postupanje i poštivanje ljudskih prava osoba nad kojima se izvršavaju kaznene sankcije i druge mjere koje je izrekao u kaznenom postupku Sud Bosne i Hercegovine, strani sudovi za djela predviđena Kaznenim zakonom Bosne i Hercegovine ili međunarodnim ugovorom čija je potpisnica Bosna i Hercegovina ili drugi sud sukladno zakonu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 54/10), na drugi mandat od pet godina, a to su:

1. Mile Lasić
2. Alma Čolo
3. Brana Spasojević
4. Azra Alajbegović i
5. Aleksandar Faladžić.

Konstituirajuća sjednica Neovisnog povjerenstva za praćenje uvjeta boravka u zavodima, postupanje i poštivanje ljudskih prava osoba nad kojima se izvršavaju kaznene sankcije i druge mjere koje je izrekao u kaznenom postupku Sud Bosne i Hercegovine, strani sudovi za djela predviđena Kaznenim zakonom Bosne i Hercegovine ili međunarodnim ugovorom čija je potpisnica Bosna i Hercegovina ili drugi sud sukladno zakonu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Neovisno povjerenstvo) održana je 21. 1. 2016., na kojoj su za predsjednika te prvog i drugog zamjenika predsjednika izabrani:

1. Mile Lasić, predsjednik,
2. Alma Čolo, prva zamjenica predsjednika, i
3. Brana Spasojević, drugi zamjenik predsjednika.

Prva zamjenica predsjednika Neovisnog povjerenstva Alma Čolo dana 8. 12. 2016., dopisom broj: 05/6-34-1-3084/16, podnijela je Neovisnom povjerenstvu neopozivu ostavku na članstvo u Neovisnom povjerenstvu i dužnost zamjenice predsjednika Neovisnog povjerenstva. Na 12. sjednici Neovisnog povjerenstva, održanoj 15. 12. 2016., članovi Neovisnog povjerenstva jednoglasno su prihvatili ostavku te su je, sukladno članku 4. st. (3) i (4) Poslovnika o radu Neovisnog povjerenstva, dostavili Paralamentarnoj skupštini BiH na razmatranje i odlučivanje.

Neovisno povjerenstvo neovisno je u svome radu sukladno važećim domaćim propisima i međunarodnim pravnim instrumentima. Sva nadležna tijela, institucije i ustanove u Bosni i Hercegovini, pravne i fizičke osobe, dužni su Neovisnom povjerenstvu dati sve podatke i informacije, osigurati i dati sve materijale značajne za njegov rad, te pružiti svu potrebnu pomoć za nesmetano i zakonito postupanje Neovisnog povjerenstva iz njegovog djelokruga. Neovisno povjerenstvo djeluje isključivo na profesionalnim osnovama, ne

zastupajući, ne štiteći niti podrivajući interese bilo koje političke stranke, registrirane organizacije ili udruge ili bilo kojeg konstitutivnog naroda ili pojedinca u Bosni i Hercegovini. Članovi Neovisnog povjerenstva rade u sjednicama i operativno na terenu u kazneno-popravnim i drugim ustanovama na teritoriju BiH, u kojima borave zatvorene ili pritvorene osobe.

O pitanjima iz svoje nadležnosti Neovisno povjerenstvo donosi godišnji plan rada, financijski plan rada, godišnje izvješće o radu, izvješće o realizaciji financijskog plana, izvješće o stanju i činjenicama koje su utvrđene nakon posjeta i kontrole u zavodima (ustanovama), odluke, zaključke i druge akte sukladno zakonu i svojem poslovniku.

POGLAVLJE II. NADLEŽNOST NEOVISNOG POVJERENSTVA

Sukladno članku 52. stavku (1) Zakona Bosne i Hercegovine o izvršenju kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera – službeni pročišćeni tekst („Službeni glasnik BiH“, broj 22/16) te članku 10. Poslovnika o radu Neovisnog povjerenstva („Službeni glasnik BiH“, broj 23/11), temeljna nadležnost Neovisnog povjerenstva je pratiti uvjete boravka u zavodima, postupanje i ostvarivanje ljudskih prava osoba koje izdržavaju kaznene sankcije i druge mjere koje je izrekao u kaznenom postupku Sud BiH, strani sudovi za djela predviđena Kaznenim zakonom BiH ili međunarodnim ugovorom čija je potpisnica BiH ili drugi sud sukladno zakonu BiH.

Neovisno povjerenstvo može pratiti rad zavoda samostalno ili u suradnji s inspektorskim i drugim nadzornim tijelima. Također, može surađivati s međunarodnim i drugim ustanovama ovlaštenim za praćenje i ostvarivanje ljudskih prava i temeljnih sloboda sukladno zakonima i odgovarajućim međunarodnim dokumentima.

Neovisno povjerenstvo daje preporuke nadležnim tijelima BiH s ciljem poboljšanja standarda smještaja, poboljšanja postupanja i poštivanja ljudskih prava osoba nad kojima se izvršavaju kaznene sankcije ili druge mjere, daje prijedloge i primjedbe koje se odnose na postojeće zakone ili druge propise utemeljene na zakonu iz područja izvršenja kaznenih sankcija, obavlja povjerljive razgovore s pritvorenicima ili zatvorenicima uz pristup svim zavodima, dostavlja izvješća upravniku zavoda i nadležnim ministarstvima pravde, prikuplja, obrađuje i potražuje podatke iz svoje nadležnosti, kao i druge radnje iz područja neovisnog praćenja sukladno zakonu BiH, članku 52. stavku (7) Zakona Bosne i Hercegovine o izvršenju kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera – službeni pročišćeni tekst („Službeni glasnik BiH“, broj 22/16).

S ciljem poduzimanja odgovarajućih radnji ili mjera, sukladno članku 52. stavku (11) Zakona Bosne i Hercegovine o izvršenju kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera – službeni pročišćeni tekst („Službeni glasnik BiH“, broj 22/16), podnosi godišnje izvješće o radu Parlamentarnoj skupštini BiH i Ministarstvu pravde BiH.

POGLAVLJE III. IZVRŠENJE ZADATAKA IZ NADLEŽNOSTI NEOVISNOG POVJERENSTVA U 2016. GODINI

U ovom izvještajnom razdoblju Neovisno povjerenstvo realiziralo je planirane aktivnosti održavanjem sjednica i najavljenim kontrolnim i nenajavljenim *ad hoc* posjetima kazneno-popravnim zavodima u BiH.

Odjeljak A. Realizacija zadataka održavanjem sjednica Neovisnog povjerenstva

Od 1. 1. 2016. do 31. 12. 2016. Neovisno povjerenstvo održalo je 12 sjednica, i to:

Sjednice	Datum održavanja sjednice
konstituirajuća sjednica	21. 1. 2016. godine
2. sjednica	25. 2. 2016. godine
3. sjednica	29. 3. 2016. godine
4. sjednica	27. 4. 2016. godine
5. sjednica	11. 5. 2016. godine
6. sjednica	30. 6. 2016. godine
7. sjednica	19. 7. 2016. godine
8. sjednica	31. 8. 2016. godine
9. sjednica	23. 9. 2016. godine
10. sjednica	31. 10. 2016. godine
11. sjednica	28. 11. 2016. godine
12. sjednica	15. 12. 2016. godine

Na ovim sjednicama Neovisno povjerenstvo razmatralo je i usvojilo ukupno 48 točaka dnevnog reda, a pod tekućim pitanjima razmatrano je 9 podtočaka. Obradeno je i pripremljeno 62 akata i predmeta koji su otpremljeni na određene adrese (upravama KPZ-a, Ministarstvu pravde BiH, Sudu BiH, Federalnom ministarstvu pravde, određenim zatvorenicima i pritvorenicima u KPZ-ima i sl.).

Jednoglasno su usvojeni zapisnici sjednica, te zapisnici i izvješća o obavljenim posjetima kazneno-popravnim zavodima koji su prikazani u Odjeljku B. *Posjeti Neovisnog povjerenstva kazneno-popravnim zavodima u BiH.*

1. Usvajanje Izvješća o radu Neovisnog povjerenstva za 2015. godinu

Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH na 28. sjednici, održanoj 11. 5. 2016., i Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH na 19. sjednici, održanoj 27. 5. 2016., usvojili su Godišnje izvješće o radu Neovisnog povjerenstva za razdoblje od 1. 1. 2015. do 31. 12. 2015. sa sljedećim preporukama:

1. Nadležne institucije trebaju poduzeti aktivnosti potrebne za završetak izgradnje državnog zatvora, čime će se zatvorenici i pritvorenici iz nadležnosti Neovisnog povjerenstva staviti u jednak položaj uz poboljšanje uvjeta njihovog smještaja i poštivanja ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ministarstvo pravde BiH treba pravovremeno donijeti odgovarajuće podzakonske akte s ciljem registracije budućeg zavoda, kao i provesti procedure zapošljavanja potrebnog zavodskog osoblja i zavodske uprave koji će pokrenuti aktivnosti nabave opreme, izrade pravilnika i planiranja proračuna, a s obzirom na to da će se izgradnja državnog zatvora okončati krajem 2016. godine potrebno je pravovremeno stvoriti uvjete kako bi državni zatvor bio stavljen u funkciju odmah nakon njegove izgradnje.

2. Nadležna tijela Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko Distrikta BiH trebaju uskladiti svoje zakone iz ovoga područja sa ZIKS-om BiH (i njegovim izmjenama i dopunama koje su na snazi od 1. 1. 2014., „Službeni glasnik BiH“, broj 100/13), kao i druge propise (npr. pravilnike o kućnom redu i dr.), a sve s ciljem jednakog postupanja sa zatvorenicima i pritvorenicima na cijelom teritoriju Bosne i Hercegovine.

3. Potrebno je uspostaviti veću koordinaciju državnih i entitetskih institucija u svrhu primjene zakona i drugih propisa iz ovoga područja.

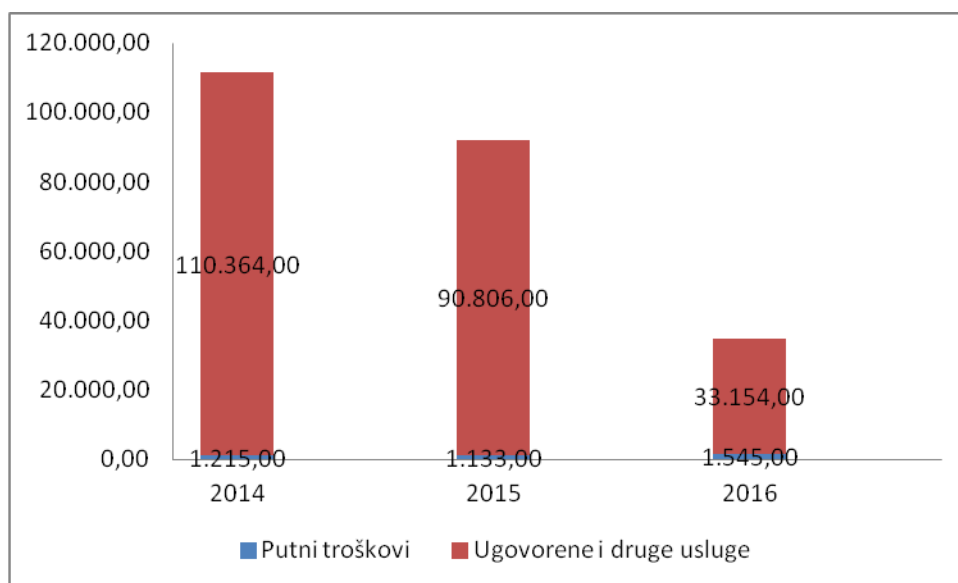
2. Financijsko poslovanje Neovisnog povjerenstva

Odlukom Zajedničkog povjerenstva za administrativne poslove Parlamentarne skupštine BiH o naknadama za rad u Neovisnom povjerenstvu, broj: 03/5-50-14-11-11,9/16 od 14. 6. 2016., utvrđena je naknada članovima Neovisnog povjerenstva u mjesečnom iznosu od jedne

osnovice za obračun plaće zaposlenima u institucijama BiH, što iznosi oko 475 KM. Pravo na naknadu član Neovisnog povjerenstva ima samo ako je nazočan sjednici Neovisnog povjerenstva.

Neovisno povjerenstvo u prethodne tri godine ostvarilo je troškove:

OPIS	2014.	2015.	2016.
- Putni troškovi	1.215,00	1.133,00	1.545,00
- Ugovorene i druge usluge	110.364,00	90.806,00	33.154,00

Financijski plan Neovisnog povjerenstva za 2017. godinu utvrđen je u iznosu od:

- putni troškovi 15.000,00 KM
- ugovorene i druge usluge 41.000,00 KM

Ugovorene i druge usluge odnose se na isplatu naknada članovima Neovisnog povjerenstva. U 2016. godini izdvajanja za naknade znatno su smanjene, jer je 17. 11. 2015. usvojen Zakon o dopunama Zakona o plaćama i naknadama u institucijama BiH, temeljem kojeg su naknade znatno smanjene. Indeks smanjenja godišnjeg proračuna Neovisnog povjerenstva za 2016. godinu u odnosu na 2015. godinu iznosi oko 300 %, a u odnosu na 2014. godinu čak 350 %. Financijski plan Neovisnog povjerenstva za 2016. godinu utvrđen je u iznosu od 125.500,00 KM, a ostvaren je u iznosu 34.699,00 KM.

(Ne)usvajanjem novog Zakona o ombudsmanu za ljudska prava BiH u 2016. godini trebao je biti uspostavljen novi Nacionalni preventivni mehanizam (NPM) za BiH, čiju bi nadležnost

preuzela Institucija ombudsmana za ljudska prava, a Neovisno povjerenstvo tada bi moglo prestati s radom.

Odjeljak B. Posjeti Neovisnog povjerenstva kazнено-popravnim zavodima u BiH

U 2016. godini (od 1. 1. do 31. 12.) Neovisno povjerenstvo provelo je nadzor nad četiri kazнено-popravna zavoda – najavljeni kontrolni posjeti i jedan najavljeni posjet Jedinici za izgradnju državnog zatvora, i to:

Posjeti	Datum posjeta
Najavljeni kontrolni posjet KPZ-u Busovača	30. 5. 2016. godine
Najavljeni kontrolni posjet KPZ-u Istočno Sarajevo „Kula“	19. 7. 2016. godine
Najavljeni kontrolni posjet Pritvorskoj jedinici Zavoda za izvršenje kaznenih sankcija Ministarstva pravde BiH	23. 9. 2016. godine
Najavljeni kontrolni posjet KPZ-u Sarajevo	31. 10. 2016. godine
Najavljeni posjet Jedinica za izgradnju državnog zatvora Ministarstva pravde BiH	28. 11. 2016. godine

O ovim posjetima sastavljena su izvješća, koja su **jednoglasno** usvojena na sjednicama Neovisnog povjerenstva. Neovisno povjerenstvo za svaki je posjet usvojilo posebno izvješće o stanju i utvrđenim činjenicama, a čiji su sastavni dio i primjedbe upućene zavodskom osoblju odnosno zavodu. Sukladno Poslovniku o radu, primjerci izvješća dostavljeni su zavodima, s preporukama i rokovima za otklanjanje uočenih nedostataka i nepravilnosti, te Ministarstvu pravde BiH, koje Neovisnom povjerenstvu pruža stručnu pomoć u radu, kao i entitetskim ministarstvima.

1. Najavljeni kontrolni posjet KPZ-u Busovača

Najavljeni kontrolni posjet Kazнено-popravnom zavodu Busovača obavljen je 30. 5. 2016. godine. Tijekom posjeta obavljen je razgovor s ravnateljem Kazнено-popravnog zavoda Busovača Markom Krištom i nadzornikom straže Azrimom Aganovićem. U ime Neovisnog povjerenstva, posjet su obavili: Mile Lasić, predsjednik, Alma Čolo, prva zamjenica

predsjednika, Brana Spasojević, druga zamjenica predsjednika, Azra Alajbegović i Aleksandar Faladžić, članovi. Cilj posjeta bio je:

- ostvariti uvid u stanje uvjeta boravka, postupanje i stanje ljudskih prava prema pritvorenima i osuđenima iz nadležnosti Neovisnog povjerenstva;
- kontrolirati realizaciju preporuka danih u izvješćima od 9. 11. 2011. i 9. 9. 2013.;
- obaviti razgovor sa zatvorenima i pritvorenima s ciljem utvrđivanja njihovih konkretnih pritužbi.

I. Ostvarivanje uvida u stanje uvjeta boravka, postupanje i stanje ljudskih prava prema pritvorenima i osuđenim osobama iz nadležnosti Neovisnog povjerenstva

Iz obavljenog razgovora s ravnateljem Krištom došlo se do saznanja da je trenutačno u KPZ-u Busovača 167 pritvorenika i osuđenika, od kojih je devet osuđenika iz nadležnosti Povjerenstva i nema nijedna osoba u pritvoru iz nadležnosti Povjerenstva. U KPZ-u Busovača ukupno je 88 osuđenika na izdržavanju kazne zatvora, i to 14 pritvorenika i do 80 osuđenika koji izdržavaju kaznu u tzv. kućnom zatvoru, sukladno Zakonu o izvršenju kaznenih sankcija Federacije Bosne i Hercegovine. Od ukupnoga broja osuđenika, radno ih je angažirano oko jedne četvrtine, za što primaju i naknadu sukladno Pravilniku o naknadama za rad pritvorenika i zatvorenika. Prema riječima ravnatelja Krište, za rad se prijavio veći broj osuđenika, ali je KPZ Busovača ograničen mogućnostima za dodatno zapošljavanje. Tražena je pomoć Federalnog ministarstva pravde u stvaranju pretpostavki za otvaranje novih radnih mjesta u smislu formiranja radne jedinice unutar KPZ-a Busovača koja bi se prije svega bavila proizvodnjom hrane za svoje potrebe.

II. Kontrola realizacije preporuka

S ravnateljem i nadzornikom straže obavljena kontrola izvršenja preporuka, i to razgovorom i uvidom na licu mjesta. Tom prilikom konstatirano je sljedeće:

PREPORUKA 1.

Potrebno je poboljšati zdravstvenu zaštitu te s tim ciljem stalno angažirati liječnika u zavodskoj ambulanti, kao i dodatno zdravstveno osoblje. Također je potrebno organizirati zdravstvenu zaštitu zatvorenika u zavodskoj ambulanti tijekom 24 sata

dnevno, što uključuje i dostupnost psihijatra, s obzirom na brojno stanje zatvorenika i pritvorenika. U vezi s tim, potreban je dodatni angažman Federalnog ministarstva pravde za osiguranje potrebnih novčanih sredstava radi zapošljavanja navedenih osoba.

REALIZACIJA PREPORUKE

U KPZ-u Busovača trenutno je zaposlen jedan medicinski tehničar, dok je liječnik opće prakse angažiran po ugovoru o djelu i dolazi u zavod po potrebi, najčešće jednom-dva puta tjedno. Liječnik upućuje zatvorenike na sve specijalističke preglede u zdravstvenu ustanovu koja pruža odgovarajuću zaštitu, u što su se članovi Povjerenstva uvjerali uvidom u kartone osuđenika. Medicinski tehničar radi samo u prvoj smjeni, a terapiju u drugoj smjeni daje čuvarska služba, kojoj medicinski tehničar prethodno pripremi lijekove za štićenike KPZ-a Busovača kojima je propisana terapija. Navedeni način dijeljenja terapije suprotan je standardima i normativima, prema shvaćanju ravnatelja KPZ-a Busovača, ali je nužan do zapošljavanja bar još jednog medicinskog tehničara.

Preporuka, prema riječima ravnatelja, nije realizirana jer Vlada FBiH ne dopušta novo zapošljavanje medicinskog osoblja. Od resornog ministarstva više puta je traženo da nadide navedeni problem, ali nije dobiven pozitivan odgovor.

PREPORUKA 2.

Potrebno je staviti u funkciju novi Paviljon 3 kako bi se povećao kapacitet KPZ-a, čime bi se riješili problemi prekobrojnosti i vraćanja osuđenika koji se upućuju u KPZ Busovača. U vezi s tim, potreban je dodatni angažman Federalnog ministarstva pravde za zapošljavanje potrebnog zavodskog osoblja za normalno funkcioniranje novog paviljona, kao i KPZ-a Busovača u cjelini, te prijem najmanje jednog odgajatelja.

REALIZACIJA PREPORUKE

Ova preporuka nije realizirana zbog nedostatka novčanih sredstava. Naime, resorno ministarstvo u Vladi FBiH nije odobrilo novo zapošljavanje potrebnog zatvorskog osoblja. Također, prema riječima ravnatelja Krište, dodatni problem je i to što su tri čuvara otišla u mirovinu u proteklom razdoblju i nije odorena njihova zamjena u smislu prijma novih čuvara. Do kraja godine u mirovinu će otići još tri čuvara i to će dodatno opteretiti čuvarsku službu,

koja uvelike radi na granici kapaciteta. Problem usložnjava povećanje broja dana bolovanja zatvorskih čuvara, do kojega dolazi zbog preopterećenosti. Treba imati u vidu da je sistematizacijom radnih mjesta predviđeno ukupno 104 čuvara u KPZ-u Busovača, a trenutačno ih ima 54.

Preporuka nije realizirana stoga što Vlada FBiH ne dopušta novo zapošljavanje.

PREPORUKA 3.

Potrebno je intenzivirati radove na izgradnji prijemnog odjela za nove zatvorenike.

REALIZACIJA PREPORUKE

Prijemni odjel pušten je u rad, ali uz mnogo problema koje je izazvao nedostatak osoblja. Navedeni odjel obilaze čuvari bez mogućnosti stalnog nadzora, što može predstavljati sigurnosni problem.

Preporuka je realizirana silom prilika zbog potrebe povećanja kapaciteta KPZ-a Busovača, ali je za normalan rad potrebno zaposliti dodatno zatvorsko osoblje.

PREPORUKA 4.

Potrebno je formirati radne jedinice unutar Zavoda u kojima bi zatvorenici bili radno angažirani, što je bitan čimbenik njihova preodgoja i resocijalizacije. Preporučuje se proširenje KPZ-a Busovača na susjedne objekte bivše vojarne, koji sada propadaju, a koji se mogu preurediti za radni angažman zatvorenika (bravarske i druge radionice, poljoprivredne objekte - uzgoj peradi i sl.)

REALIZACIJA PREPORUKE

Preporuka je djelomično realizirana zbog nedostatka financijskih sredstava. Trenutačno je radno angažirano oko 25 % osuđenika, dok je interes za radni angažman mnogo veći.

PREPORUKE 5. I 6.

Preporuke 5. i 6. realizirane su u značajnijem opsegu, a odnose se na kvalitetnije provođenje slobodnog vremena zatvorenika te na omogućavanje pritvorenima da provode više vremena na otvorenome.

REALIZACIJA PREPORUKA

U razgovoru s upravom KPZ-a Busovača i pritvorenima došli smo do saznanja da su navedene preporuke realizirane u većem opsegu i u skladu s realnim mogućnostima. Povremeno, uslijed nedovoljnih smještajnih kapaciteta, dolazi do problema u organiziranju dužeg boravka pritvorenika na otvorenome, a materijalna sredstva ograničavaju kvalitetnije organiziranje života zatvorenika u slobodno vrijeme.

PREPORUKA 7.

Potrebno je, u suradnji s certificiranim psihijatrom za bolesti ovisnosti, pripremiti plan liječenja i resocijalizacije zatvorenika ovisnika po kojem će se postupati. U vezi s tim, metadonsku terapiju u KPZ-u Busovača treba učiniti dostupnom svim zatvorenima kojima je potrebna, i to na stručan način kako bi se spriječila moguća zlouporaba.

REALIZACIJA PREPORUKA

Metadonska terapija koju je propisalo stručno medicinsko osoblje daje se osuđenima u suradnji s ovlaštenim Kantonalnim zavodom za borbu protiv ovisnosti u Zenici, s kojim KPZ Busovača ima potpisan ugovor. Navedena terapija daje se, prema riječima ravnatelja Krište, u skladu s potpisanim protokolom o suradnji i pod nadzorom liječnika.

Navedena preporuka realizirana je na zadovoljavajući način.

Nakon kontrole realizacije preporuka obavljena je kontrola vođenja svih propisanih evidencija i dosjea zatvorenika iz nadležnosti Povjerenstva. Tom prilikom konstatirano je da se evidencije vode na način predviđen mjerodavnim propisima iz područja izvršenja kaznenih sankcija u BiH. Vezano uza kontrolu dosjea osuđenika, članovi Povjerenstva smatrali su kako bi bilo korisno da se, u ime Odsjeka za tretman, potpiše ovlaštena osoba koje popunjava obrazac za procjenu rizika i potreba.

III. Obavljanje razgovora sa zatvorenicima i pritvorenicima s ciljem utvrđivanja njihovih konkretnih pritužbi.

Tijekom kontrole u KPZ-u Busovača obavljani su i povjerljivi razgovori s dvojicom osuđenika koji su izrazili interes za to:

1. Osuđenik D. Z. imao je pritužbu na odredbe ZIKS-a koje se odnose na uvjete korištenja izvanzavodskih pogodnosti u vrijeme izdržavanja kazne. U vezi s tim je zamolio Povjerenstvo da konstatira njegovu primjedbu i da s njom u izvješću o posjetu KPZ-u Busovača obavijesti resorna ministarstva pravde, kako bi inicirala izmjene navedenih zakonskih odredaba. Također je imao primjedbe vezane za svoje zdravstveno stanje, jer je njegov zahtjev za bolničko liječenje odbio Sud BiH, što, prema njegovu mišljenju, nije ispravna odluka i može utjecati na njegovo zdravlje. Inače, osuđenik D. Z. je ratni vojni invalid i ima zdravstvenih problema s nogom. Vezano za zdravstvenu zaštitu u KPZ-u Busovača, za problem je naveo to što nema stalno angažiranog liječnika i što u drugoj smjeni nema medicinskog tehničara. Za veliki problem istaknuo je prevoženje zatvorenika do zdravstvenih ustanova u neuvjetnom putničkom motornom vozilu, te bi trebalo osigurati vozilo hitne pomoći. Nadalje je imao primjedbu i na to što je u njegovoj sobi šest osuđenika, a to je previše za sobu koja nije velika. Što se tiče osoblja, rekao je da je osoblje veoma korektno te da nema primjedaba na njihov rad.

U vezi s navedenom pritužbom, Povjerenstvo je obišlo prostorije u kojima borave osuđenici i konstatiralo da je u većini soba smješteno po šest osuđenika. Prilikom obilaska soba ustanovljeno je da je higijena na zadovoljavajućoj razini, a broj osuđenika u sobama rezultat je njihova velikoga broja i nemogućnosti puštanja u rad Paviljona 3, o čemu je već bilo riječi u razgovoru s ravnateljem KPZ-a Busovača. Također i druge probleme na koje je ukazao osuđenik u svojim primjedbama može riješiti Federalno ministarstvo pravde stvaranjem pretpostavki, o čemu je bilo riječi u razgovoru s upravom KPZ-a Busovača o realizaciji preporuka od 29. 11. 2011.

2. Osuđenik S. B. imao je na pritužbu na izvršenje sudske presude povodom parnice vođene na sudu u Zenici. On je radno angažiran u KPZ-u Busovača i to su mu jedina primanja, jer mu se od plaće odbija 50 %, što mu predstavlja veliki problem jer dio novca šalje i roditeljima koji nemaju redovna primanja. Njegov ukupan dug je 450 KM. Što se tiče osoblja, rekao je da je ono veoma korektno i da nema primjedaba, te da je zadovoljan time što je radno angažiran i što za svoj rad redovito dobiva plaću. Osuđenik je naglasio da je imao

zdravstvenih problema i da je podnio zahtjev Sudu BiH za prekid izdržavanja kazne, ali je zahtjev odbijen uz obrazloženje da bolest nije u akutnoj fazi. Osuđenik je u vezi s tim izrazio nezadovoljstvo, ističući da dobiva terapiju i da mu je omogućena dijetalna ishrana za njegovu vrstu bolesti, te glede toga nema primjedbe na upravu KPZ-a Busovača.

Na temelju obavljenog razgovora i obilaska na terenu, Povjerenstvo daje sljedeće:

P R E P O R U K E

1. Federalno ministarstvo pravde treba poduzeti aktivnosti u cilju popune stražarske službe i dodatnog odgajatelja, čime bi se stvorili preduvjeti za puštanje u rad Paviljona 3, a što je utvrđeno i preporukom broj 1 iz Izvješća o posjetu KPZ-u Busovača od 8. 11. 2013. godine.
2. Federalno ministarstvo pravde, u suradnji s upravom KPZ-a Busovača, treba poduzeti aktivnosti u cilju uspostave dodatnih kapaciteta Gospodarske jedinice, čime će se povećati mogućnost Zavoda za radno angažiranje zatvorenika sukladno članku 26.2. Europskih zatvorskih pravila, prema kojima su zatvorske vlasti obvezne nastojati da osiguraju dovoljno korisnog posla za zatvorenike.
3. Sud BiH treba dodatno preispitati zahtjeve osuđenika za specijalističke preglede u zdravstvenim ustanovama. Naime, člankom 40.3. Europskih zatvorskih pravila propisano je da zatvorenici trebaju imati pristup zdravstvenim službama bez diskriminacije na temelju njihovog pravnog statusa, te dosljedno svi osuđenici imati pravo na besplatne specijalističke preglede koje bi mogli imati na slobodi s ovjerenom zdravstvenom knjižicom.
4. Uprava KPZ-a Busovača, u suradnji s resornim ministarstvom u Vladi FBiH, treba pronaći mogućnost za angažiranje liječnika i/ili još jednog medicinskog tehničara te nabaviti odgovarajuće vozilo za prijevoz zatvorenika do zdravstvenih ustanova, kao i žurno popuniti radna mjesta koja su ostala upražnjena zbog odlaska u mirovinu, prelaska na drugo radno mjesto, sporazumnog prestanka radnog odnosa i slično.

2. Najavljeni posjet KPZ-u Istočno Sarajevo „Kula“

Najavljeni posjet Kazneno-popravnom zavodu Istočno Sarajevo „Kula“ obavljen je 19. 7. 2016. godine. Tijekom posjeta obavljen je razgovor s ravnateljem Kazneno-popravnog zavoda Istočno Sarajevo Vukašinom Crnjakom, ravnateljem Službe osiguranja Radmilom Kovačem i pomoćnicom ravnatelja za tretman Brankom Zubić. U ime Neovisnog povjerenstva, posjet su obavili: Mile Lasić, predsjednik, Alma Čolo, prva zamjenica predsjednika, Brana Spasojević, druga zamjenica predsjednika, i Aleksandar Faladžić, članovi, te Ivana Lovrić, tajnica Neovisnog povjerenstva.

Cilj posjeta je bio je

- ostvariti uvid u stanje uvjeta boravka, postupanje i stanje ljudskih prava prema pritvorenicima i osuđenim osobama iz nadležnosti Neovisnog povjerenstva;
- kontrolirati realizaciju preporuka koje je Kazneno-popravnom zavodu Istočno Sarajevo dalo Neovisno povjerenstvo prilikom ranijih posjeta;
- obaviti razgovor sa zatvorenicima i pritvorenicima s ciljem utvrđivanja njihovih konkretnih pritužbi.

I. Ostvarivanje uvida u stanje uvjeta boravka, postupanje i stanje ljudskih prava prema pritvorenicima i osuđenim osobama iz nadležnosti Neovisnog povjerenstva i Kontrola realizacije preporuka koje je Kazneno-popravnom zavodu Istočno Sarajevo dalo Neovisno povjerenstvo prilikom ranijih posjeta

Tijekom razgovora s upravom KPZ-a Istočno Sarajevo za problem u radu istaknuta je neusklađenost ZIKS-a na razini državnih i institucija Republike Srpske, koja se ogleda u različitim pravima osuđenika i korištenju pogodnosti, kao i problem premještaja osuđenika iz nadležnosti Ministarstva pravde BiH u smislu kriterija za upućivanje na izdržavanje kazne.

KPZ Istočno Sarajevo je poluotvorenog tipa i sastoji se od: Odjela za muške zatvorenike, Odjela za ženske zatvorenike, Pritvorskog odjela i Prijemnog odjela - koje je u fazi puštanja u rad.

Prema izjavi ravnatelja Vukašina Crnjaka, u vrijeme posjeta KPZ-u Istočno Sarajevo na izdržavanju kazne bila su dva osuđenika iz nadležnosti Neovisnog povjerenstva, te nije bilo pritvorenika.

U razgovoru s upravom KPZ-a Istočno Sarajevo konstatirano je da je Neovisno povjerenstvo tijekom dva posjeta ovome zavodu dalo 12 preporuka, od kojih je većina u cijelosti ili djelomično realizirana, u što su se članovi Neovisnog povjerenstva i uvjerali na licu mjesta (renovirani ženski paviljon, renovirani prijemni odjel, na većini paviljona zamijenjeni su krovovi).

Pregledane su matične knjige i dosjei zatvorenika D. O. i J. Đ. koji se uredno vode.

Zatvorenici su smješteni u zajedničkim sobama kapaciteta 4-6 kreveta. Sve sobe su dovoljno velike za smještaj ovoga broja osoba, imaju velike prozore s dovoljno dnevnog svjetla, te ispunjavaju propisane standarde u pogledu kvadrature po jednom zatvoreniku. Svaka soba ima po jedan TV prijamnik, stol, stolce i hladnjak. Svaki zatvorenik ima svoj krevet i ormar za osobne stvari.

Pritvorenici su smješteni u sobama s pet ležaja. Sve sobe su dovoljno prostrane, čiste i uredne, s dovoljno dnevnog svjetla. Svaka soba ima po jedan TV prijamnik i sve imaju izdvojenu kupaonicu s WC školjkom, tuš-kabinom i umivaonikom.

U sklopu Odjela je, u zatvorenom prostoru, priručna teretana sa spravama za vježbanje i tegovima, te stolom za stolni tenis, krugom za šetnju s klupama i uređenim cvijetnjakom. Također, u sklopu Odjela su knjižnica i kantina.

U hodniku Odjela postavljena je telefonska govornica T3 mreže.

Zatvorenici imaju mogućnost zadovoljavati vjerske potrebe, za što su im na raspolaganju tri opremljene prostorije za potrebe pravoslavnih, katoličkih i islamskih vjernika.

Unutar KPZ-a u Istočno Sarajevo je i ženski paviljon, koji je potpuno renoviran u svibnju 2012. godine i fizički odvojen od muškog paviljona. Sobe imaju po pet ležajeva i sve su opremljene ormarima i TV prijamnicima. U sklopu paviljona je dnevni boravak, koji je opremljen dvosjedom, trosjedom, stolom i TV prijamnikom. Također, tu je i kuhinja s hladnjakom, štednjakom i mokrim čvorom. U ovom paviljonu je i prostorija za radionicu sa šivaćim strojem, knjižnicom i računalom, prostorija za posjete i sportski teren.

Prijemni odjel KPZ-a Istočno Sarajevo renoviran je i uskoro će biti pušten u rad. Unutar odjela je i prostorija za pretres, a sve je pokriveno videonadzorom.

Hrana za pritvorenike i zatvorenike priprema se u kuhinji, koja je sastavni dio zavoda. Kuhinja i blagovaonica su čiste i uredne. Hrana se priprema na temelju mjesečnih jelovnika, a uvidom u tjedni jelovnik utvrđeno je da se voće služi dva puta tjedno, jogurt također, vodi se računa o rokovima, te je uvršten poseban jelovnik za hranu bez svinjetine te dijetalnu hranu.

Od svakog obroka ostavljaju se uzorci hrane koji se čuvaju 48 sati. Ostvaren je uvid u knjigu o kontroli kakvoće hrane koju potpisuje liječnik.

II. Obavljanje razgovora sa zatvorenicima i pritvorenicima s ciljem utvrđivanja njihovih konkretnih pritužbi

Tijekom posjeta KPZ-u Istočno Sarajevo obavljani su povjerljivi razgovori s dvoje zatvorenika koji su izrazili interes za to:

1. Zatvorenik D. O. nije imao konkretnih pritužbi na uvjete smještaja i poštivanje njegovih prava. Naglasio je da je zadovoljan tretmanom u zavodu. Zaposlen je u kantini, a po ponašanju je kvalificiran u skupinu A1. S obzirom na njegovu bolest, nema primjedbe ni na liječnika jer su pregledi redoviti. Volio bi ostati u ovome zavodu do kraja služenja kazne.

2. Zatvorenica J. Đ. također nije imala pritužbi na tretman i zavodsku upravu, za koju je rekla da je korektna, susretljiva i puna razumijevanja. U većem dijelu razgovora zatvorenica je iznosila primjedbe na uvjete smještaja i postupanje u zatvoru u Švedskoj, odakle je premještena u ovaj kazneno-popravni zavod. U vezi s navedenim, zatvorenica želi podnijeti zahtjev Sudu za ljudska prava u Strasbourgu. Jedinu primjedbu koju je imala je da su joj nedovoljna dva sata za šetnju.

Na temelju obavljenog razgovora i obilskom na terenu, Neovisno povjerenstvo daje sljedeću:

P R E P O R U K U

1. Ministarstvo pravde BiH i Ministarstvo pravde Republike Srpske trebaju raditi na usklađivanju Zakona o izvršenju kaznenih sankcija, kao i drugih podzakonskih akata, u cilju stvaranja pretpostavki da svi osuđenici izdržavanju kaznu pod istim uvjetima i pravima.

Nakon detaljnog obilaska i pregleda te obavljenih razgovora u Kazneno-popravnom zavodu Istočno Sarajevo, zaključak Neovisnog povjerenstva je da su uvjeti smještaja zatvorenika i pritvorenika u Kazneno-popravnom zavodu Istočno Sarajevo znatno poboljšani, da je većina preporuka u cijelosti ili djelomično realizirana, te da je potrebno i dalje ulagati u objekte zavoda kako bi uvjeti za zatvorenike i pritvorenike bili još bolji.

3. Najavljeni kontrolni posjet Pritvorskoj jedinici Zavoda za izvršenje kaznenih sankcija Ministarstva pravde BiH

Najavljeni kontrolni posjet Pritvorskoj jedinici Zavoda za izvršenje kaznenih sankcija obavljen je 23. 9. 2016. godine. Tijekom posjeta obavljen je razgovor s ravnateljem Draganom Granzovom, zapovjednikom Huseinom Hajdarevićem i liječnicom Dijanom Košarac. U ime Neovisnog povjerenstva, posjet su obavili: Mile Lasić, predsjednik Neovisnog povjerenstva, Alma Čolo, prva zamjenica predsjednika, Brana Spasojević, druga zamjenica predsjednika, i Azra Alajbegović, članica Neovisnog povjerenstva, te Ivana Lovrić, tajnica Neovisnog povjerenstva.

Cilj posjeta bio je:

- kontrolirati realizaciju preporuka danih u Izvješću od 19. 12. 2013.;
- ostvariti uvid u stanje uvjeta boravka, postupanje i stanje ljudskih prava pritvorenika;
- obaviti razgovor s pritvorenicima s ciljem utvrđivanja njihovih konkretnih pritužbi.

Članovi Neovisnog povjerenstva razgovarali su s upravom Pritvorske jedinice Zavoda za izvršenje kaznenih sankcija o izgradnji državnog zatvora, što bi trebalo biti završeno u proljeće 2017. godine. Tom prilikom ravnatelj je istaknuo da bi Ministarstvo pravde BiH trebalo razmotri mogućnost stavljanja u funkciji Pritvorske jedinice Zavoda za izvršenje kaznenih sankcija radi dodatnog smještajnog kapaciteta pritvorenih osoba, ali i zbog blizine Suda BiH.

Također je dr. Košarac naglasila kako bi bilo bitno da unutar državnog zatvora posebna organizacijska jedinica bude odjel za zdravstvenu zaštitu, jer medicinska služba podrazumijeva brigu o ishrani, higijeni i zdravlju, što nikako ne može pripadati pravnoj službi kako je to sada predviđeno Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji.

I. Kontrola realizacije preporuka

PREPORUKA 1.

Ponovno se naglašava potreba da Ministarstvo pravde BiH intenzivira aktivnosti na izgradnji državnog zavoda, budući da je Pritvorska jedinica privremenog karaktera i

izgrađena od kontajnera koji su zbog starosti u sve lošijem stanju i zahtijevaju svakodnevne popravke. Također bi se izgradnjom državnog zavoda riješio i problem ishrane pritvorenika jer Pritvorska jedinica, zbog nedostatka prostora, nema kuhinju pa se hrana za pritvorenike priprema i prevozi iz KPZ-a Istočno Sarajevo „Kula“.

REALIZACIJA PREPORUKE

Pritvorska jedinica raspolaže s 20 ćelija, od kojih je 15 u funkciji. Pet ćelija su dotrajale i neuvjetne, ali zbog izgradnje novog državnog zatvora i skorog prelaska u novi objekt, odlučeno je da sredstva neće biti ulagana u njih.

Predviđeno je da će u državnom zavodu biti 50 ćelija za pritvorenike, te je **preporuka** upravnika kako bi bilo dobro ostaviti u funkciji i ovu pritvorsku jedinicu, što zbog smještajnog kapaciteta, a što zbog blizine Suda BiH.

Hrana za pritvorenike u Pritvorskoj jedinici priprema se i dostavlja iz KPZ-a Sarajevo. Do sada nije bilo pritužbi na hranu, jer je kvalitetna i zadovoljava propisanu kalorijsku vrijednost. Svaki pritvorenik konzumira hranu u ćeliji, te se za svakog pritvorenika, shodno njegovim zdravstvenim i vjerskim potrebama, šalje prijedlog jelovnika KPZ-u Sarajevo. Na temelju toga dostavlja se tjedni jelovnik, koji je transparentan i postavljen u dnevnoj sobi.

Preporuka je djelomično realizirana.

PREPORUKA 2.

Potrebno je u što kraćem roku uspostaviti profesionalnu psihijatrijsku zaštitu pritvorenika angažiranjem kliničkog psihijatra najmanje jednom mjesečno. Preporučujemo sklapanje ugovora s nadležnom institucijom iz Sarajeva radi pružanja ovih usluga, kako bi se mogao kvalitetno pokriti tretman pritvorenika i pritvorskog osoblja odnosno čuvara.

REALIZACIJA PREPORUKE

Zakonom o izvršenju kaznenih sankcija BiH nije obvezan stalan psiholog, ali, prema riječima dr. Dijane Košarac, stanje u Pritvorskoj jedinici takvo je da bi bilo dobro osigurati pritvorenima stalan kontakt s psihologom.

Dr. Dijana Košarac predložila je da treba sačekati s uvođenjem stalnog psihologa do prelaska u novi zavod, a do tada im je dostupan psiholog, kad god se ukaže prilika, po odobrenju Suda BiH.

Naglasila je da u Pritvorskoj jedinici radi pet godina te prati svakog pritvorenika i sa svakim ima dobru komunikaciju.

Također je naglasila da je, s obzirom na to da na teritoriju BiH u kazneno-popravnim zavodima ima samo pet stalno zaposlenih liječnika (KPZ Zenica, KPZ Banja Luka, KPZ Bijeljina, KPZ Tuzla i Pritvorska jedinica za izvršenje kaznenih sankcija), u ožujku 2014. došla na zamisao da se okupe na sastanku pod nazivom „Stručni kolegiji doktora stalno zaposlenih u ministarstvima pravde BiH, FBiH i RS-a“ radi razmjene informacija i iskustava. Od tada se ovi liječnici sastaju svaka tri mjeseca, rješavaju medicinska pitanja, razmjenjuju iskustva, ukazuju na probleme s kojima se susreću i zauzimaju zajedničke stavove u pogledu medicinskog tretmana.

U svrhu usuglašavanja dokumentacije, izradili su jedinstven obrazac u obliku medicinskog kartona koji pritvorenici i zatvorenici popunjavaju pri dolasku u Zavod.

Preporuka je djelomično realizirana.

PREPORUKE 3. i 4.

Potrebno je uredno voditi dosjee pritvorenika, odnosno evidentirati sve dokumente koji su u njima.

Preporučuje se liječniku Pritvorske jedinice da liječničku dokumentaciju pritvorenika drži na jednom mjestu, uvezanu i kronološki sređenu, kako bi se uvidom u zdravstveni karton mogle prikupiti kvalitetne informacije o zdravstvenom stanju pritvorenika.

REALIZACIJA PREPORUKE

Uvidom u osobne dosjee pritvorenika članovi Neovisnog povjerenstva konstatirali su da se oni uredno vode te da su kronološki složeni svi dokumenti pritvorenika.

Također se to odnosi i na medicinsku dokumentaciju koja je potpuna i složena kronološkim redom.

Preporuke 3. i 4. su realizirane.

II. Uvid u uvjete boravka, postupanje i stanje ljudskih prava pritvorenika u Pritvorskoj jedinici Zavoda za izvršenje kaznenih sankcija

Obilaskom Pritvorske jedinice konstatirano je sljedeće:

1. Svaki pritvorenik smješten je u zasebnu ćeliju. Ćelije su opremljene krevetom, ormarom za osobne stvari, stolom, stolcem i TV prijammikom s kablenskim priključkom. Svaka ćelija ima zaseban mokri čvor s tuš-kabinom. Prozori su veliki tako da je dovoljno dnevnog svjetla. Sukladno članku 32. Pravilnika o kućnom redu u ustanovama za izdržavanje kaznenih sankcija, mjera pritvora ili drugih mjera, liječnik dva puta tjedno kontrolira higijenu u sobama.
2. U hodniku Pritvorske jedinice na dva kata je postavljena telefonska govornica T3 mreže.
3. U zatvorenom prostoru Pritvorske jedinice je priručna teretana sa spravama za vježbanje, tegovima i stolom za stolni tenis, krugom za šetnju s klupama i uređenim cvijetnjakom i terenom za nogomet. Također su tu smještene knjižnica i kantina.
4. U dnevnom boravku, koji pritvorenici koriste za slobodne aktivnosti, postavljeni su stol, stolci, TV prijemnik te rekviziti za društvene igre (karte, šah, domine). Ujedno, pritvorenici koriste dnevni boravak za obavljanje vjerskih potreba.
5. Pritvorska jedinica ima svoju ambulantu, u kojoj su stalno zaposleni liječnik i dva medicinska djelatnika. Ambulanta je dobro opremljena, ima i mali laboratorij, a lijekovi se nabavljaju jednom mjesečno. U razgovoru s članovima Neovisnog povjerenstva dr. Dijana Košarac ukazala je na veliku potrebu za nabavom defibrilatora.

6. Odlukom Ministarstva pravde BiH o korištenju videonadzora iz 2015. godine u Pritvorskoj jedinici ugrađene su kamere za nadzor pritvorenika.

III. Obavljanje razgovora s pritvorenima

1. Pritvorenik R. L. u razgovoru s članovima Neovisnog povjerenstva nije imao konkretnih pritužbi, osim što je, u ime skupine od sedam-osam pritvorenika, iskazao nezadovoljstvo po pitanju posjeta. Naime, prema njegovim navodima, posjeti se obavljaju tako što su pritvorenici odvojeni staklom, tj. bez tjelesnog dodira, što im predstavlja veliki psihički problem, pogotovo kad u posjet dolaze djeca.

U razgovoru s ravnateljem Pritvorske jedinice o ovom pitanju članovi Neovisnog povjerenstva došli su do saznanja kako se, prema Naredbi broj: 01-50-55-5/14 od 4. 9. 2014., pritvorenima dva puta mjesečno odobrava posjet djece u prostorijama „A“ i „B“, u trajanju od sat vremena i uz nadzor ovlaštenog zavodskog službenika, a za ostale članove obitelji potrebno je pisati posebnu zamolbu, za što im uprava Pritvorske jedinice uvijek izlazi u susret.

2. Pritvorenik M. N. u razgovoru s članovima Neovisnog povjerenstva imao je jednu primjedbu, a tiče se verbalnog konflikta s jednim zavodskim službenikom do kojega je došlo 15. 8. 2016. godine.

Pritvorenik M. N. naveo je sljedeće:

- tog dana u Pritvorskoj jedinici nije bio na dužnosti nijedan pripadnik hrvatskog naroda, jer je bio blagdan Velika Gospa;
- navodno, nije dobio „Večernji list“, koji svakog dana dobiva na čitanje;
- trebao je biti pušten u 15 sati u šetnju, međutim kako ga nitko nije pustio, pokucao je na vrata. Nakon toga je došlo do verbalnog konflikta sa zavodskim službenikom;
- od stresa je dobio crnu mrlju na licu i ako se utvrdi da je uzrok ove promjene na koži stres koji je doživio tog dana, izjavio je da će podnijeti kaznenu prijavu protiv tog zavodskog službenika;
- nije pisao upravi Pritvorske jedinice o tom događaju, niti je tražio razgovor s ravnateljem kako bi ga obavijestio o tome događaju;
- naveo je da mu dijagnosticiran PTSP.

U razgovoru s upravom Pritvorske jedinice članovima Neovisnog povjerenstva predočeno je da je pritvorenik M. N. toga dana snažno lupao nogom po vratima, a ne pokucao kako je tvrdio. O tome postoji i službena zabilješka zavodskog službenika koja je uložena u dosje pritvorenika.

Na temelju obavljenog razgovora i obilaska Zavoda, Neovisno povjerenstvo daje sljedeće:

P R E P O R U K E

1. Uprava Pritvorske jedinice Zavoda za izvršenje kaznenih sankcija treba poduzeti mjere na održavanju zavodskih prostorija (sanacija krova i poda), kao i na kontinuiranom održavanju higijenskih uvjeta.
2. Ministarstvo pravde BiH treba pronaći potrebna financijska sredstva za nabavu defibrilatora za ambulantu Pritvorske jedinice Zavoda za izvršenje kaznenih sankcija, a sve u svrhu potpune zdravstvene zaštite pritvorenika.

Nakon kontrolnog pregleda i obavljanja razgovora opći zaključak Neovisnog povjerenstva je da su u Pritvorskoj jedinici Zavoda za izvršenje kaznenih sankcija uvjeti smještaja i dalje dobri, kao i postupanje s pritvorenicima. Uprava Zavoda i Ministarstvo pravde BiH moraju i dalje poduzimati dodatne mjere za kvalitetno održavanje prostorija Zavoda, kako bi uvjeti smještaja i tretmana pritvorenika bili još bolji, bez obzira na to što se uskoro očekuje završetak izgradnje državnog zatvora.

4. Najavljen kontrolni posjet KPZ-u Sarajevo

Najavljeni kontrolni posjet Kazneno-popravnom zavodu Sarajevo obavljen je 31. 10. 2016. godine. Tijekom posjeta obavljen je razgovor s ravnateljem Amerom Softićem, zamjenikom ravnatelja Vinkom Božićem, zapovjednikom straže Edibom Termizom i stručnom savjetnicom psihologinjom Ajlom Džinović. U ime Neovisnog povjerenstva, posjet su obavili Mile Lasić, predsjednik Neovisnog povjerenstva, Alma Čolo, prva zamjenica predsjednika, Brana Spasojević, druga zamjenica predsjednika, Azra Alajbegović i Aleksandar Faladžić, članovi Neovisnog povjerenstva, te Ivana Lovrić, tajnica Neovisnog povjerenstva.

Prema izjavi ravnatelja, na dan posjeta članova Neovisnog povjerenstva u Zavodu je smješten ukupno **151** zatvorenik, od kojih **30** u Glavnoj zgradi (kapaciteta **32** zatvorenika), **68** u Odjelu Ustokolina (kapaciteta **75** zatvorenika), **35** u objektu na Igmanu (kapaciteta **50** zatvorenika), a a **18** zatvorenika je pod elektroničkim nadzorom. U trenutku posjeta u Zavodu je, prema izjavi ravnatelja, ukupno **148** pritvorenika, a kapacitet Zavoda je **88** pritvorenika.

U Zavodu je u trenutku posjeta ukupno bilo **14** zatvorenika kojima je kaznenu sankciju izrekao Sud BiH, od kojih je jedan u Odjelu Ustokolina, **10** u Odjelu na Igmanu i tri u glavnoj zgradi. Nije bilo pritvorenika kojima je mjeru odredio Sud BiH.

Obavljenim pregledom konstatirano je da za sve zatvorenike kojima je kaznenu sankciju ili mjeru izrekao Sud BiH postoje uredni uputni akti Suda ili rješenje o određivanju ili produljenju pritvora, koji se zajedno s ostalim važnijim dokumentima drže u dosjeima zatvorenika.

U razgovoru s članovima Neovisnog povjerenstva, ravnatelj Amer Softić istaknuo je da je trenutačno najveći problem s kojim se suočavaju prekobrojnost, tj. nedostatak smještajnih kapaciteta za pritvorenike, o čemu su se u više navrata pismeno obraćali Federalnom ministarstvu pravde. Riješenje ovog problema ravnatelj KPZ-a Sarajevo vidi u izmještanju Pritvorske jedinice na lokaciju Igman, o čemu postoji i projektna dokumentacija. Vlada Kantona Sarajevo spremna je podržati ovaj projekt, a potrebna financijska sredstva iznose oko 3,5 milijuna KM.

Nadalje, ravnatelj je naglasio da je veliki problem i nedostatak (nepopunjenost) stručnog kadra, predviđenog Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, o čemu je također pismeno obavještavao Federalno ministarstvo pravde. Naime, u razdoblju od 2012. do 2016. godine Zavod je po osnovi umirovljenja i sporazumnog raskida radnog odnosa napustilo 22 pripadnika zavodske policije, dok su u istome razdoblju na temelju natječaja primljena samo četiri zavodska policajca, što ukazuje na hitnost primanja još 15 zavodskih policajaca (12 policajaca i 3 policajke). Također su Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta predviđena tri liječnika u stalnom radnom odnosu (liječnik opće prakse, neuropshijatar i stomatolog), a koji su trenutačno angažirani po osnovi ugovora o djelu. Predviđena su i tri odgajatelja, a u ovome trenutku zaposlen je samo jedan.

Neposrednim obilaskom KPZ-a Sarajevo konstatirano je sljedeće:

1. Pritvorenici su smješteni na tri kata (III., IV. i V.) u kojima je, ovisno o veličini, smješteno od četiri do osam pritvorenika. Svaki pritvorenik ima svoj krevet i ormarić za osobne stvari, a u svakoj sobi je zajednički stol na kojem pritvorenici objeduju, više stolaca i TV prijamnik. Svaka soba ima svoj zahod i kupaonicu.
2. Zatvorenici su smješteni u prizemlju u zajedničkim sobama kapaciteta 4-6 kreveta. Sve sobe su dovoljno velike za smještaj ovog broja osoba, imaju velike prozore, s dovoljno dnevnog svjetla, te ispunjavaju propisane standarde kvadrature po jednom zatvoreniku. Svaka soba ima po jedan TV prijamnik, stol i stolce. Svaki zatvorenik ima svoj krevet i ormar za osobne stvari.
3. Higijenski uvjeti u sobama su zadovoljavajući, ali je ipak većinu potrebno renovirati, prije svega okrečiti i renovirati sanitarne čvorove.
4. Zatvorenici imaju na raspolaganju i dnevni boravak, koji je dovoljno velik za sve njih i u kojem su jedan veliki stol i više stolaca, TV prijamnik, stol za stolni tenis, manja teretana i društvene igre. Zatvorenici koje su članovi Neovisnog povjerenstva u vrijeme posjeta zatekli u dnevnom boravku imali su primjedbu na to što dnevni boravak prokišnjava i što nema dovoljno dnevnog svjetla.
5. Hrana za zatvorenike priprema se u dobro opremljenoj i renoviranoj kuhinji, koja je sastavni dio Zavoda. Uredno se vodi kontrolna knjiga hrane, a potpisuje ju medicinski tehničar. Od svakog obroka ostavlja se uzorak, koji se pohranjuje u hladnjaku i čuva 72 sata. U kuhinji KPZ-a Sarajevo svakodnevno se pripremaju i obroci koji se dostavljaju Pritvorskoj jedinici zavoda za izvršenje kaznenih sankcija.
6. Zatvorenici imaju mogućnost zadovoljavati vjerske potrebe, za što su im na raspolaganju tri različito opremljene prostorije za potrebe pravoslavnih, katoličkih i islamskih vjernika.
7. U hodniku Odjela postavljena je telefonska govornica T3 mreže.
8. Zdravstvena zaštita u KPZ-u Sarajevo osigurana je u ambulanti, u kojoj trenutačno nema stalno zaposlenog liječnika nego samo tri medicinska tehničara. Zavod je, na temelju ugovora o djelu, angažirao liječnika opće medicine te specijaliste neuropshijatra i stomatologa, koji dolaze u Zavod jednom-tri puta tjedno, a po potrebi i češće. Ambulanta i priručna ljekarna dostatno su opremljene. U jednoj od prostrija ambulante primjetna je vlaga zbog dotrajalih vodovodnih i kanalizacijskih instalacija.

Tijekom posjeta KPZ-u Sarajevo obavljani su i povjerljivi razgovori s trojicom zatvorenika koji su izrazili interes za to:

1. Zatvorenik H. E. u razgovoru s članovima Neovisnog povjerenstva za jedinu primjedbu istaknuo je dugo čekanje na pregled kod liječnika. Prema njegovim navodima, za glavobolju je čekao na pregled dva mjeseca, te smatra kako to nije u redu. Nije imao drugih primjedaba.
2. Zatvorenik S. V. je u razgovoru s članovima Neovisnog povjerenstva ukazao na problem s kojim se susreću zatvorenici koje je osudio Sud BiH, a to je neusklađenost ZIKS-a na entitetskoj razini s državnim. Također je naglasio da je u više navrata tražio od uprave Kazнено-popravnog zavoda Sarajevo premještaj u objekt na Igmanu, s obzirom na to da je ratni vojni invalid i da mu je dijagnosticiran PTSP. Nema primjedbe na tretman i službu, a jedina zamjerka je što se hrana koja sadrži svinjsko meso priprema u istoj kuhinji.
3. Zatvorenik D. A. istaknuo je su ga u ovome KPZ-u (Odjel Ustikolina) više puta napali drugi zatvorenici te je tražio od uprave Kazнено-popravnog zavoda Sarajevo da ga nakon rehabilitacije premjesti u objekt na Igmanu, što mu je obećano. Zatvorenik D. A. nije imao drugih primjedaba.

Na temelju obavljanja razgovora i obilaska na terenu Neovisno povjerenstvo daje sljedeće

P R E P O R U K E

1. Ministarstvo pravde BiH i Federalno ministarstvo pravde trebaju raditi na usklađivanju Zakona o izvršenju kaznenih sankcija te drugih podzakonskih akata s ciljem stvaranja pretpostavki da svi osuđenici izdržavaju kaznu pod istim uvjetima i s jednakim pravima.
2. Federalno ministarstvo pravde treba poduzeti aktivnosti s ciljem popune stražarske službe te zapošljavanja dodatnog odgajatelja, čime bi se stvorili bolji uvjeti za zatvorenike i sigurnost zaposlenog osoblja.
3. Uprava Kazнено-popravnog zavoda Sarajevo treba, u suradnji s resornim ministarstvom u Vladi Federacije BiH, nastaviti aktivnosti i uložiti dodatni napor u poboljšanje zdravstvene zaštite zatvorenika, odnosno stalno angažirati liječnika (opće

prakse, neuropshijatra i stomatologa). Također, potrebno je sanirati dotrajalu vodovodnu i kanalizacijsku mrežu, obaviti dezinfekciju i sanirati zidove.

4. Uprava KPZ-a Sarajevo treba, u suradnji s predsjednicima Kantonalnog suda Sarajevo, Općinskog suda Sarajevo i zapovjednikom Sudbene policije FBiH, poduzeti aktivnosti u cilju izrade jedinstvene instrukcije (pravilnika) o načinu osiguranja i prijevoza pritvorenika iz prostorija KPZ-a Sarajevo do zdravstvenih ustanova u slučajevima pružanja primarne zdravstvene zaštite, a koji nisu u svrhu vođenja kaznenog postupka, posebno osoba za koje postoje saznanja da to mogu iskoristiti za bijeg.
5. Federlno ministastvo pravde treba razmotriti mogućnost izmještanja KPZ-a Sarajevo ili bar pojedinih odjela na lokaciju Igman, s obzirom na to da Pritvorska jedinica zbog prenapučenosti već dulje vrijeme ne ispunjava zakonom propisane odgovarajuće uvjete.

Nakon detaljnog obilaska i pregleda glavne zgrade KPZ-a Sarajevo, opći je zaključak Neovisnog povjerenstva da su potrebna dodatna ulaganja kako bi Kazneno-popravni zavod Sarajevo imao zadovoljavajuće uvjete za boravak zatvorenika i pritvorenika. U protivnome, potrebno ih je izmjestiti na druge lokacije, poput Igmana ili Ustikoline, kako bi Kazneno-popravni zavod Sarajevo imao zadovoljavajuće uvjete za boravak zatvorenika i pritvorenika.

5. Najavljeni posjet Jedinici za izgradnju državnog zatvora Ministarstva pravde BiH

Najavljeni posjet Jedinici za izgradnju državnog zatvora obavljen je 28. 11. 2016. godine. Tijekom posjeta obavljen je razgovor s ravnateljem za izgradnju državnog zatvora Zoranom Bašićem te je obavljen i obilazak državnog zatvora u izgradnji na lokalitetu Naklo, naselje Vojkovići, općina Istočna Ilidža. U ime Neovisnog povjerenstva, posjet su obavili: Mile Lasić, predsjednik Neovisnog povjerenstva, Alma Čolo, prva zamjenica predsjednika, Brana Spasojević, druga zamjenica predsjednika, Azra Alajbegović i Aleksandar Faladžić, članovi Neovisnog povjerenstva, te Ivana Lovrić, tajnica Neovisnog povjerenstva.

U razgovoru s ravnateljem došlo se do saznanja da su radovi na izgradnji državnog zatvora tekli utvrđenom dinamikom, prateći predviđeni rok za završetak radova do kraja 2016. godine, uz eventualno odstupanje od 1 %. Međutim, dana 15. 7. 2016. Okružni sud u Istočnom Sarajevu donio je Rješenje o određivanju privremene mjere osiguranja, broj: 61 0 Ps 009958 16 Mo, kojim se izvođaču radova OHL ŽS a.s. (sjedište Burešova 938/17 CZ-602 00 Brno, Veveřo Czech Republic, Registration No. 46342796, VAT-No. CZ46342796, sjedište poslovne jedinice u Banjoj Luci, ul. Jevrejska br. 37) zabranjuje da sam ili putem treće osobe izvede elektroinstalaterske radove za jaku i slabu struju na telekomunikacijskom i informacijskom (*security*) sustavu na objektu državnog zatvora. Izvođača radova OHL ŽS a.s. tužio je podizvođač radova GALEB INTERNACIONAL, kojega je izvođač naveo u tenderskoj dokumentaciji kao jednog od podizvođača. Međutim OHL ŽS a.s. dodijelio je poslove u vezi s jakom i slabom strujom i sigurnosnim sustavom drugome podizvođaču „Telemax“ d.o.o. Banja Luka.

Nadalje, dana 26. 10. 2016. Okružni sud u Istočnom Sarajevu donio je Rješenje o mjeri osiguranja, broj: 61 0 Ps 009958 16 Mo, kojim nalaže tuženome (OHL ŽS a.s.) da na račun depozita suda, na ime osiguranja tražbine tužitelja (GALEB INTERNACIONAL), uplati iznos od 1.858.038,00 KM, a ako tuženik ne postupi prema tome rješenju, nalaže se Bosni i Hercegovini – Ministarstvu pravde BiH – Jedinici za izgradnju državnog zatvora da izvrši isplatu.

Ravnatelj je naglasio kako je sve navedeno za posljedicu imalo obustavu radova na izgradnji državnog zatvora u razdoblju od 15. 7. do 26. 10. 2016., a to je najmanje 104 dana kada su najbolji vremenski uvjeti za građevinske radove. Stoga će rok za izgradnju državnog zatvora biti produljen za onoliko koliko je bilo na snazi Rješenje o privremenoj mjeri. Izravna i neizravna šteta po jednome danu obustavljenih radova iznosi oko 15.000 KM, a privremena mjera još nije dobila svoj epilog.

Što se tiče registracije državnog zatvora, a što je i bila preporuka Neovisnog povjerenstva dana za vrijeme prošlog posjeta, ravnatelj je naglasio da ona nije završena i da je to u nadležnosti Ministarstva pravde BiH. Također je naglasio kako se u Ministarstvu pravde BiH radi na donošenju pravilnika o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u državnom zatvoru.

Ravnatelj Zoran Bašić naglasio je da Jedinica za igradnju državnog zatvora djeluje i ima mandat sve do tehničkog prijema Državnog zatvora i protoka ugovorom određenog zakonskog roka, kada prestaje s radom.

Članovi Neovisnog povjerenstva su uvidom na licu mjesta utvrdili da se intenzivno izvode građevinski radovi na izgradnji državnog zatvora.

Na temelju obavljenog razgovora i obilskom na terenu, Neovisno povjerenstvo daje sljedeće:

P R E P O R U K E

1. Neovisno povjerenstvo ponavlja raniju preporuku danu prije godinu dana u Izvješću o posjetu Jedinici za izgradnju državnog zatvora, broj: 05/6-50-13-31-2-6/16 od 25. 2. 2016. :

Ministarstvo pravde BiH treba pravovremeno donijeti odgovarajuće podzakonske akte u cilju registracije budućeg zavoda, kao i provesti procedure zapošljavanja potrebnog zavodskog osoblja i zavodske uprave koji će pokrenuti aktivnosti nabave opreme, izrade pravilnika i planiranja proračuna, a kako će izgradnja državnog zatvora biti okončana krajem 2016. godine, potrebno je pravovremeno stvoriti uvjete kako bi državni zatvor bio stavljen u funkciju odmah nakon njegove izgradnje.

2. Sva tijela vlasti u Bosni i Hercegovini trebaju poduzeti sve potrebne mjere iz svoje nadležnosti kako bi se izgradnja državnog zatvora završila na vrijeme, čime će se omogućiti da poslovi izvršenja kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera propisani ZIKS-om BiH budu poslovi od posebnog interesa za Bosnu i Hercegovinu.

Odjeljak C. Javnost rada

Sve sjednice Neovisnog povjerenstva pratili su zaposleni u Sektoru za odnose s javnošću Tajništva Parlamentarne skupštine BiH, a predsjednik Neovisnog povjerenstva je, na zahtjev predstavnika medija u BiH, davao i usmene izjave u vezi s radom Neovisnog povjerenstva.

Prema članku 17. Poslovnika o radu Neovisnog povjerenstva, podatci i informacije koji se prikupe tijekom kontrole, sadržaj obavljenih razgovora s osobama lišenim slobode, kao i

drugim osobama koje mogu dati mjerodavne podatke, jesu povjerljivi te su sjednice Neovisnog povjerenstva bile zatvorene za javnost kada su razmatrane pojedine točke dnevnog reda.

Odjeljak D. Administrativno-tehnička podrška u radu

Zajednička služba Tajništva Parlamentarne skupštine BiH, u skladu s člankom 24. Poslovnika, pružala je svu administrativno-tehničku i stručnu podršku u radu Neovisnog povjerenstva. Zajednička služba osigurala je potrebne uvjete za rad Neovisnog povjerenstva angažiranjem stručnog osoblja, ali i osiguranjem materijalno-tehničkih i drugih uvjeta za nesmetani rad.

POGLAVLJE IV. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA I PREPORUKE

a) Zaključna razmatranja

1. Godina 2016. u radu Neovisnog povjerenstva obilježena je uglavnom aktivnostima na kontroli realizacije preporuka koje je Neovisno povjerenstvo uputilo KPZ-ima s ciljem otklanjanja nedostataka prilikom redovitih obilazaka zavoda kako bi se poboljšali uvjeti za boravak u zavodima i osiguralo poštivanje i ostvarivanje ljudskih prava zatvorenih i pritvorenih osoba sukladno međunarodnim i domaćim propisima. Budući da su u 2016. godini imenovani novi članovi Neovisnog povjerenstva, prilikom posjeta obavljan je i redoviti obilazak kazneno-popravnih zavoda s ciljem upoznavanja i ostvarivanja uvida u uvjete boravka, postupanje i stanje ljudskih prava prema pritvorenicima i osuđenima.
2. Neovisno povjerenstvo je, i pored dobivenih odgovora zavodskih uprava, obavilo i neposrednu kontrolu realizacije preporuka, i to kontrolnim pregledima u četiri KPZ-a koristeći metodu uvida na licu mjesta.
Osim kontrolnih pregleda u 2016. godini, Neovisno povjerenstvo obavilo je i jedan najavljeni posjet Jedinici za izgradnju državnog zatvora.

Prilikom navedenih posjeta Neovisno povjerenstvo dalo je 12 preporuka, obavilo devet razgovora sa zatvorenicima i pritvorenicima te zaprimilo i radilo povodom tri pojedinačne pismene pritužbe.

4. Na temelju kontrolnih pregleda u dva KPZ-a (Busovača i Pritvorska jedinica Zavoda za izvršenje kaznenih sankcija), može se konstatirati da je od ukupno 11 izdanih preporuka:

- u cijelosti realizirano njih 6 ili 54,54 %,
- djelomično realizirano njih 3 ili 27,27 %,
- nije realizirano njih 2 ili 18,18 %.

Kada su u pitanju nerealizirane preporuke, važno je istaknuti da one nisu realizirane jer je njihova realizacija u nadležnosti Federalnog ministarstva pravde.

5. **a)** Zajedničko povjerenstvo za administrativne poslove Parlamentarne skupštine BiH je svojom Odlukom o naknadama za rad u Neovisnom povjerenstvu, broj: 03/5-50-14-11-11,9/16 od 14. 6. 2016., utvrdilo naknadu za rad članovima Neovisnog povjerenstva u mjesečnom iznosu od jedne osnovice za obračun plaće zaposlenima u institucijama BiH (što iznosi oko 475 KM), pod uvjetom da član Neovisnog povjerenstva bude nazočan najmanje jednoj sjednici Neovisnog povjerenstva, a koja u pravilu ne može biti tijekom radnog vremena. Navedenom odlukom nisu utvrđene dnevnice za dolazak na sjednicu Neovisnog povjerenstva, a putni troškovi priznaju se u visini autobusne karte. Nadalje, navedenom odlukom Zajedničko povjerenstvo za administrativne poslove nije odredilo da Neovisno povjerenstvo može ići u posjete KPZ-ima, što je temeljna zadaća Neovisnog povjerenstva koja čini 90 % rada Neovisnog povjerenstva. Također, posjeti KPZ-ima, posebice detaljni i kontrolni, ne mogu se obavljati usput i izvan radnog vremena. Pojedini članovi Neovisnog povjerenstva morali su čekati i godinu dana na isplatu ovako umanjene mjesečne naknade.

b) Na traženje Neovisnog povjerenstva, Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa dalo je Mišljenje broj: KSI-01-07-2-40-2/16 od 7. 12. 2016., prema kojem članovi Neovisnog povjerenstva imaju status izabranih dužnosnika, na njih se primjenjuje Zakon o sukobu interesa u institucijama BiH, te su obvezni dostavljati redovita financijskih izvješća. Tako se članovi Neovisnog povjerenstva od 2016. godine smatraju izabranim dužnosnicima, što u bitnome ugrožava njihovu neovisnost u obavljanju svoje dužnosti, na koju ne bi mogli biti imenovani da su javni dužnosnici.

c) Drastično smanjenje godišnjeg proračuna Neovisnog povjerenstva za 2016. godinu u iznosu čak do 3-4 puta o odnosu na 2015. godinu, odnosno 2014. godinu u prvom mandatu, dovelo je u pitanje redovito obavljanje djelatnosti odnosno funkcije Neovisnog povjerenstva.

d) Sve naprijed navedeno imalo je za posljedicu osipanje članova Neovisnog povjerenstva, a članovi Neovisnog povjerenstva raspravljali su i o podnošenju kolektivne ostavke ako se stanje ne promijeni. Članovi Neovisnog povjerenstva ne žele biti odgovorni za praćenje uvjeta boravka u KPZ-ima, postupanje i poštivanje ljudskih prava pritvorenika i zatvorenika ako ne mogu normalno obavljati svoju zakonsku dužnost na koju su imenovani. Već sada Neovisno povjerenstvo u krnjem sastavu ne može obavljati hitne *ad hoc* posjete povodom predstavki zatvorenika i pritvorenika, jer se ne mogu hitno okupiti najmanje tri člana Neovisnog povjerenstva, kako je to propisano Poslovníkom o radu Neovisnog povjerenstva. Tako su otkazani pojedini nenajvaljeni *ad hoc* posjeti, primjerice, onaj u prosincu 2016. godine KPZ-u Zenica.

c) Preporuke

Neovisno povjerenstvo predlaže Parlamentarnoj skupštini BiH da usvoji ovo Izvješće sa sljedećim preporukama čije provedba trajan proces i to:

1. Nadležne institucije trebaju poduzeti aktivnosti nužne za završetak izgradnje državnog zatvora, čime će se zatvorenici i pritvorenici iz nadležnosti Neovisnog povjerenstva staviti u jednak položaj uz poboljšanje uvjeta njihovog smještaja i poštivanja ljudskih prava i temeljnih sloboda. Ministarstvo pravde BiH treba pravovremeno donijeti odgovarajuće podzakonske akte s ciljem registracije budućeg zavoda, kao i provesti procedure zapošljavanja potrebnog zavodskog osoblja i zavodske uprave koji će pokrenuti aktivnosti nabave opreme, izrade pravilnika i planiranja proračuna, a s obzirom na to da će izgradnja državnog zatvora biti okončana krajem 2016. godine, potrebno je pravovremeno stvoriti uvjete kako bi državni zatvor bio stavljen u funkciju odmah nakon njegove izgradnje.

2. Nadležna tijela Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko Distrikta BiH trebaju uskladiti svoje zakone iz ovoga područja sa ZIKS-om BiH (i njegovim izmjenama i dopunama koje su na snazi od 1. 1. 2014., „Službeni glasnik BiH“, broj 100/13), kao i druge propise (npr. pravilnike o kućnom redu i dr.), a sve s ciljem jednakog postupanja sa zatvorenicima i pritvorenicima na cijelom teritoriju Bosne i Hercegovine.

3. Potrebno je uspostaviti veću koordinaciju državnih i entitetskih institucija u svrhu primjene zakona i drugih propisa iz ovoga područja.

4. Potrebno je da Parlamentarna skupština BiH omogući rad Neovisnom povjerenstvu sukladno njegovim zakonskim ovlastima pod čim se podrazumjeva njegova primarna zadaća, a to su posjeti kazneno popravnim zavodima, zbog čega treba ukiniti ograničenja Povjerenstvu utvrđena Odlukom Zajedničkog povjerenstva za administrativne poslove, broj: 03/5-50-14-11-11,9/16 od 14.06.2016.

PREDSJEDNIK NEOVISNOG POVJERENSTVA

Dr. sc. Mile Lasić

PRILOG: Tablični prikaz održanih sjednica i nazočnost članova Neovisnog povjerenstva u 2016.